

איגרת מס הכנסה לגמלאים

א. קצבאות

ב. היוון קצבאות

ג. הכנסה מקצבה, מלוג או אנונה

ד. הכנסות מרכוש בשיעורי מס רגילים

ה. הכנסות חייבות בשיעורי מס מיוחדים

ו. קצבאות פטורות ממס

ז. פטור על משיכה מקרן השתלמות

ח. פטור על הכנסה מדמי שכירות

ט. ניכויים אישיים

י. נקודות זיכוי ממס

יא. פטור מהגשת דוח שנתי למס הכנסה באופן מקוון

לגמלאי/ת שלום,

שינויים לא מעטים ניכרים מעתה בחיך עם פרישתך לגמלאות ממקום עבודתך. בין השאר, גם חלק מהוראות מס הכנסה החלות עליך, כגמלאי/ת, שונות מאלה שחלו עליך כשכיר/ה, ועלון זה מיועד להבהירן. כשאדם פורש לגמלאות, קיימים כמה היבטי מס שכדאי שהוא יהיה מודע להם ויביא אותם בחשבון בתכנון פעולותיו הכלכליות - הן בעת הפרישה והן בשנים שלאחר מכן.

כדי להקל על ההבנה של הוראות המס, מובאות לפניכם הוראות החוק הרלוונטיות בשפה ברורה ושווה לכל נפש ובצירוף דוגמאות מספריות.

יש להדגיש שהאמור כאן אינו מחליף ייעוץ פרטני של המיסוי הספציפי של הפורש/הגמלאי, אלא הוא בבחינת מידע כללי בלבד, המציג באופן כללי את הוראות החוק הרלוונטיות.

ככלל, המחוקק - באמצעות דיני המס - מבקש להיטיב עם הפורשים לגמלאות באופנים שונים, וההטבות באות לידי ביטוי בשיעורי המס, בזיכוי ממס וכיוצא בזה.

יש לציין שמינואר 2008 שונו הוראות החוק כך שכל הפקדה לקופת גמל מטרתה להבטיח בעת הפרישה קצבה חודשית קבועה כדי להבטיח את עתידו הסוציאלי של החוסך. על הגמלאי לשים לב להיבט זה בטרם בואו להפקיד כספים בקופ"ג.

א. קצבאות

מהי קצבה?

לעניין גיל פרישה, קצבה (פנסיה) היא התשלום החודשי המשולם לגמלאי מהמעביד, או מקופת הגמל. כמו כן, משולמת קצבה חודשית לגמלאי על-ידי המוסד לביטוח לאומי, שמהווה הכנסה פטורה בידו.

הפטור על "קצבה מזכה"

בהגיעך לגיל פרישה חלק מהקצבה או מהקצבאות שאתה מקבל ממעבידך לשעבר או מקופת גמל או מקרנות פנסיה או קצבה בשל אובדן כושר עבודה (המוגדר כהכנסה מיגיעה אישית) פטור ממס.

הפטור לשנה הוא בשיעור של 35% מהקצבה, אך לא יותר מאשר 32,802 ש"ח מסך כל הקצבאות מסוג זה שהתקבלו במשך כל השנה (סכום זה מהווה 35% מתקרת ה"קצבה המזכה" השנתית בסך 93,720 ₪).
הפטור לחודש הוא סך של 2,734 ₪ (שהינו 35% מהקצבה החודשית המזכה - 7,810 ₪).

משנת המס 2004 אפשר לקבל את הפטור רק אם בעל הקצבה הגיע לגיל הפרישה הקבוע בחוק או פרש בשל נכות. גיל הפרישה לעניין זה בשנת 2010 הוא על פי החוק חוק **גיל הפרישה** התשס"ד-2004:

- לגבר - 67 שנים
- לאישה - 62 שנים
- וכן מי שפרש פרישה מוקדמת בשל נכות יציבה בדרגה של 75% או יותר, שנקבעה על פי החוקים הרלוונטיים.

דוגמה: הכנסתך מקצבה (פנסיה) בשנת המס 100,000 ₪. אתה זכאי לפטור על 35% מ-93,720 ש"ח ("תקרת הקצבה המזכה" לשנת המס 2010). כלומר, הסכום המרבי הפטור ממס הוא 32,802 ש"ח (35% מ-93,720).
מכאן שהקצבה החייבת במס: 67,198 ₪=100,000-32,802

אם התקבלה **קצבה בגין חלק משנת המס**, יהיה הפטור בשיעור יחסי: "תקרת הקצבה המזכה" תהיה סכום הקצבאות המזכות בגין החודשים שבעבורם התקבלה הקצבה. בשנת 2010 סכום הקצבה המזכה לכל חודש הוא כאמור 7,810 ש"ח.

דוגמה: פרשת מעבודתך ב-2010.1.6 וקיבלת קצבה כוללת של 60,000 ש"ח בעבור שבעת החודשים עד סוף שנת המס. סכומי הקצבאות המזכות לחודשים יוני עד דצמבר 2010 מסתכמים ב-54,670 ₪ (*7) (7,810).
הסכום הפטור יהיה אפוא 19,135 ₪ (35% מ-54,670).
הקצבה החייבת במס: 40,865 ₪=60,000-19,135

הפטור על קצבה מוכרת

הפטור לקצבה ניתן על 35% מהקצבה המזכה, כמו שפורט למעלה, או על כל סכום "הקצבה המוכרת", שתפורט להלן, לפי הגבוה מביניהם.

"קצבה מוכרת" היא אותו חלק מהקצבה שקופת גמל משלמת לקצבה שמנהלת חברת ביטוח או שהוקמה אחרי 1.1.1995.

יובהר ש"קצבה מוכרת" היא החלק שמקורו בתשלומים שבעבר חויבו במס בעת תשלום המשכורת ובעת ההפרשה של המעביד לקופה, שכן הם היו מעל השיעורים והסכומים הקבועים בחוק, וכן בשל סכומים שהפקיד החוסך ולא היה זכאי לקבל בגינם ניכוי לפי סעיף 47 לפקודת מס הכנסה.
למרות האמור לעיל, מ-1 באפריל 2004 מי שאינו זכאי לפטור כמו שהוסבר לעיל, זכאי לפטור על "הקצבה

המוכרת" (אם ישנה) כמו שהוגדרה לעיל ובלבד שמלאו לו 60 שנה.
דוגמה: פרשת בגיל 67 ואתה מקבל קצבה חודשית על סך 12,000 מחברת הביטוח, שמתוכם 3,000 ש"ח בשל תשלומים שלא הייתה בגינם בעבר לניכוי לפי סעיף 47 לפקודת מס הכנסה (קצבה מוכרת).
 הסכום הפטור לפי "תקרת הקצבה המזכה" - 2,734 ש"ח לחודש (קבוע, כאמור למעלה)
 הסכום הפטור לפי הקצבה המוכרת, כאמור בדוגמה - 3,000 ש"ח לחודש
 הפטור ניתן על פי הסכום הגבוה, ולכן גובה הפטור יהיה 3,000 ש"ח לחודש.
 הקצבה החייבת במס: 9,000 ש"ח = 12,000 - 3,000 בחודש.

לפיכך, יינתן פטור חודשי בסכום הגבוה מבין 3,000 ש"ח לבין 2,734 ש"ח = $7,800 \times 35\%$ ש"ח (תקרת הקצבה החודשית המזכה).

לסיכום: על פי החוק אתה זכאי לפטור של 35% מ"הקצבה המזכה", אבל אם אתה מקבל קצבה הכוללת "קצבה מוכרת" כמוסבר לעיל, אתה רשאי לבקש שרכיב "הקצבה המוכרת" הוא שיהיה הסכום הפטור.

ב. היוון קצבאות

היוון: שם כלול לתהליך תרגום של ערך כספי מתקופה אחת למונחי תקופה אחרת. פעולת היוון היא הפיכה של התחייבות חוזית **להון**. (במקרים רבים, המשתמשים במושג היוון מתכוונים בעצם **לערך הנוכחי**).

אם היוונת חלק מהקצבה תהיה פטור על היוון אם הקצבה שהוונה פטורה אף היא. הסכום הפטור לא יעלה על הסכום שהיה מתקבל מהיוון "הקצבה המוכרת" או מהיוון 35% מ"תקרת הקצבה המזכה".

אם היוונת חלק מהקצבה, יש להביא בחשבון לעניין חישוב הפטור את הקצבה שהייתה משולמת לולא היוון. מכאן שהיוון של חלק מהקצבה משפיע על סכום הפטור שיחול על יתרתה.

אם פרשת לאחר 1.1.2004

במקרה זה יוקטן הפטור המגיע לקצבה בסכום הקצבה הפטורה שהוונה.
דוגמה: פרשת ב-1.2.2004. ב-2010 קצבתך החודשית לפני היוון היא 9,000 ש"ח, ולולא היוון היה הסכום הפטור 2,734 ש"ח (תקרת הקצבה החודשית המזכה, כאמור למעלה).
 ב-2004 הוונה קצבה פטורה בסך 1,600 ש"ח בחודש. כדי לדעת את שיעור הקצבה הפטורה ש"נוצלה" יש לעדכן אותה ביחס שבין הקצבה המזכה של 2010 (7,810 ש"ח) ובין הקצבה המזכה שהייתה ב-2004, שנת היוון (6,780 ש"ח).
 היחס בין שתי הקצבאות - $1.152 = 7,810 / 6,780$

הקצבה הפטורה המתואמת שהוונה: $1,843 = 1,600 \times 1.152$
 במילים אחרות: לחישוב הקצבה הפטורה, הקצבה על סך 1,600 ש"ח שהוונה ב-2004 "שווה" ב-2010 1,843 ש"ח.
 יתרת הפטור החודשי תהיה אפוא 2,734 (הסכום הפטור לפי תקרת הקצבה המזכה) פחות 1,843 (שווי הקצבה שהוונה): $891 = 2,734 - 1,843$ ש"ח.
 הקצבה החודשית החייבת במס תהיה הקצבה המשולמת כיום ($9,000 - 1,600 = 7,400$) פחות יתרת הפטור החודשי: $6,509 = 7,400 - 891$ ש"ח.
 ובחישוב שנתי: $78,108 = 6,509 \times 12$ ש"ח.

ג. הכנסה מקצבה, מלוג או אנונה

הכנסה מקצבה שאיננה מנויה בסעיף א' ו-ב' לעיל (קצבה ממעביד או מקופת גמל) ושלא קיבלת בגינה כל הטבת מס בעת ההפקדה (ניכוי, זיכוי וכו') - שקיבלת בעת הגיעך לגיל פרישה או שמקבלים השאירים,

35% ממנה פטורים ממס ללא הגבלת סכום.

ד. הכנסות מרכוש בשיעורי מס רגילים

על הכנסות מרכוש השיעור ההתחלתי של המס הוא בדרך כלל 30%. אם מלאו לך 60 שנה או יותר, הכנסות מרכוש כגון הכנסה מדמי שכירות (שלא נקבע להן שיעור מס קבוע) יחויבו בשיעורי המס החלים על הכנסות מיגיעה אישית, כלומר מס בשיעור התחלתי של 10%.

ה. הכנסות חייבות בשיעורי מס מיוחדים

ריבית ורווחים מפיקדונות ומתכניות חיסכון

רווחים שנצברו בפיקדונות ובתכניות חיסכון החל מ-1.1.2003 (להלן "המועד הקובע") מחויבים במס בעת המשיכה, אבל בנוגע לחלק מההכנסות מוענקים פטורים מיוחדים והקלות:
מ-1.1.2006 (להלן "יום התחילה") יחיד חייב במס על הכנסתו מריבית בשיעור שלא יעלה על 20%, או של 15% אם הריבית היא על נכס שאינו צמוד למדד או שהוא צמוד בחלקו, למעט ריבית החייבת במס בשיעורים רגילים.

בנוסף לאמור לעיל, ריבית שנצמחה עד מועד התחילה וכן ריבית מתכניות חיסכון ומפיקדונות שנפתחו לפני 10.8.2005 ועד למועד שבו ניתן למשוך סכומים מהתכנית או מהפיקדון ללא הרעה בתנאי החיסכון, תמשיך להיות חייבת בשיעורי מס של 15% ו-10% בהתאמה.
חישוב הריבית לצורך חלוקתה לפי שיעורי המס השונים ייעשה באופן יחסי למשך תקופת צמיחת הריבית בתכנית, ללא קשר למצב שבו הייתה ריבית משתנה על תכניות החיסכון.

אופן ההצמדה: המדד הוא מדד המחירים לצרכן או אם מדובר בנכס שערכו צמוד למטבע חוץ או שהוא נכס במטבע חוץ, שער אותו מטבע.
תכנית חיסכון או פיקדון ייחשבו ככאלו ש"אינם צמודים למדד" אם אינם צמודים למדד במלואו.
שאר הפיקדונות ותכניות החיסכון נחשבים אפוא "צמודים למדד".
ריבית ורווחים שמקורם בפיקדון או בתכנית חיסכון ש"אינם צמודים למדד" - שיעור המס על הרווחים 15%.

ריבית ורווחים שמקורם בפיקדון או בתכנית חיסכון "צמודים למדד" - שיעור המס על הרווח שמעל עליית המדד לא יעלה על 20%.

ניכוי למגיעים לגיל "פרישת חובה":

אם הגעת אתה או בן זוגך¹ לגיל 67 בשנת המס, אתם זכאים לניכוי בסך **8,880 ש"ח** מהכנסות הריבית שלכם.
אם אתה בן זוגך עברתם את גיל 67 בשנת המס, אתם זכאים במקום הניכוי הנ"ל לניכוי מוגדל בסך **13,320 ש"ח** מהכנסות הריבית.

יובהר כי ככלל סכום שנכסה במקור מריבית משום שהגעת לגיל האמור מוחזר לחשבונך במהלך השנה באופן אוטומטי (להלן "מסלול החזר האוטומטי") בלי שעליך לפנות לפקיד השומה, עד סכום המס שנכסה מריבית עד גובה התקרות הרשומות לעיל.
עם זאת, אם ביקשת מפקיד השומה שלא להעביר מידע באופן שוטף ממערכת הבנקאות בדבר ניכוי במקור מריבית על חסכונותיך, לא יבוצע החזר באופן אוטומטי.

פטור מ"ריבית מזכה" למגיעים לגיל פרישה

אם הגעת אתה או בן זוגך לגיל הפרישה, יינתן פטור נוסף בגובה 35% מ"הריבית המזכה".
"ריבית מזכה" מוגדרת כהכנסה מריבית, אך לא יותר מההפרש בין סך של **93,720 ש"ח** (הסכום השנתי של "קצבה מזכה") ובין ההכנסה החייבת במס הגבוהה מבין הכנסתך או הכנסת בן זוגך.

ההכנסה החייבת לעניין זה כוללת רווחים בבורסה, הכנסה פטורה לפי סעיפים 9א' ו-9ב' לפקודת מס הכנסה (קצבה ממעביד או מקופת גמל וכן כל קצבה מלוג או אנונה אחרים), ואינה כוללת הכנסה מריבית, הכנסה משכר דירה למגורים הפטורה ממס, רווח הון שאיננו מרווחים בבורסה ושבח לפי חוק מיסוי מקרקעין.

דוגמה: ההכנסה החייבת של בן הזוג (כמו שהוסברה לעיל) 60,000 ₪ לשנה. ההכנסה החייבת של בת הזוג 80,000 ש"ח. הכנסה מריבית על פיקדונות ותכניות חסכון 8,000 ש"ח.

הכנסת בת הזוג (80,000 ₪) גבוהה יותר, ולכן היא נלקחת בחשבון. ההפרש הוא:
 $93,720 - 80,000 = 13,720$

כ"ריבית מזכה" יילקח אפוא הסכום הנמוך מבין ההכנסה מריבית (8,000 ₪) וה"הפרש" (13,720 ₪), והפטור יהיה 35% מסכום זה.

מכאן שהסכום השנתי הפטור ממס: $2,800 \text{ ש"ח} = 8,000 * 35\%$

פטור זה ניתן במסלול ההחזר האוטומטי רק אם הגעת לפקיד השומה במהלך השנה וביקשת תיאום מס על בסיס סיבת הפטור המפורטת בסעיף זה.

1. בכל הנוגע לפנייה לשני המינים, זה הנוסח הקבוע בחוק. [\[חזרה\]](#)

ו. קצבאות פטורות ממס

- קצבאות נכות וקצבאות זקנה ושאיירים שמשלם המוסד לביטוח לאומי.
- חלק מהקצבאות ממעביד או מקופת גמל, או חלק מקצבאות שאירים המשתלמות על פי חוק או הסכם קיבוצי הפטורות ממס.
- סכום שנתקבל מהיוון חלק פטור ממס של קצבה.

ז. פטור על משיכה מקרן השתלמות

ככלל, משיכה מקרן השתלמות פטורה ממס בחלוף שש שנים ממועד ההפקדה. עם זאת, המגיע לגיל פרישה ומבקש למשוך את קרן ההשתלמות בפטור ממס אף שלא חלפו שש שנים ממועד ההפקדה הראשונה, יהיה פטור ממס על המשיכה גם אם חלפו שלוש שנים בלבד ממועד ההפקדה הראשונה.

ח. פטור על הכנסה מדמי שכירות

35% מהכנסות שכירות שיחיד תושב ישראל שהוא או בן זוגו הגיעו ל"גיל פרישה" מקבלים מהשכרת נכס שבעלותם תהיינה פטורות ממס בהתקיים כל התנאים להלן:

1. ליחיד או לבת זוגו לא היו הכנסות מקצבה שעליהן קיבל פטור ממס כמפורט בסעיפים א-ג לעיל, או הכנסות מריבית שעליהן קיבל פטור כמפורט בסעיף ה לעיל.
2. דמי השכירות אינם משולמים על ידי קרוב או על ידי חֶבֶר בני אדם שהיחיד הוא בעל שליטה בו.

הפטור יינתן לאחד מבני הזוג בלבד.

ההכנסה שתיהנה מהפטור:

7,810 ₪ לחודש (בשנת 2010) מוכפל ב- 12 ומוכפל ב- 2% לכל שנת מס בה שימש הנכס במישרין בידי היחיד להפקת הכנסה מיגיעה אישית מעסק או משלח יד, אך לא יותר מ- 70%.

דוגמא:

אתה בן 68, ואת החנות ששימשה בעסק שלך 36 שנה משכיר תמורת 10,000 ₪ בחודש.
 חישוב תקרה ההכנסה בשנת 2010:
 $7,810 < 10,000$ ולכן ניקח עד למקסימום - 7,810.
 $72\% = 36 \times 2\% < 70\%$ ולכן ניקח עד למקסימום 70%.

תקרת ההכנסה שתיהנה מפטור ממס:
 $65,604 = 70\% \times 12 \times 7,810$
 חישוב הפטור:
 $22,961 = 35\% \times 65,604$

כלומר מתוך הכנסות שכירות בסך $12 \times 10,000 = 120,000$, סכום של 22,961 יהיה פטור ממס.

ט. ניכויים אישיים

דמי ביטוח לאומי ששילם הנישום כעצמאי

"ניכוי" - זהו סכום המופחת מההכנסה החייבת של הנישום.
 החיסכון במס שמקורו בניכוי הוא הסכום המותר בניכוי, כשהוא מוכפל בשיעור המס השולי של הנישום.
דוגמה: אם הכנסתך חייבת במס שולי בשיעור 34% ואתה זכאי לניכוי מההכנסה החייבת בסכום של 1,000 ₪, החיסכון במס שמקורו בניכוי הוא 340 ₪.

לעצמאי ניתן ניכוי בשל תשלומיו לפי חוק הביטוח הלאומי (בשל הכנסות שאינן משכורת), לרבות תשלומים בשל הכנסה מקצבה.

הניכוי המותר הוא בשיעור 52% מהסכומים ששילמת (למעט הסכומים ששילמת לביטוח הלאומי כקנסות והפרשי הצמדה על פיגורים בתשלום), ולא יותר מההכנסה החייבת שאינה הכנסת עבודה שלפני הניכוי.

י. נקודות זיכוי ממס

"זיכויים" ממס הם סכומים המקטינים את החבות במס.
דוגמה: אם אתה חייב על הכנסתך החייבת מס סכום של 15,000 ₪, ומגיעים לך זיכויים בסך 4,000 ₪, תהיה חייב לשנה זו 11,000 ₪ בלבד.

זיכויים בעד בן/בת זוג

- אם אתה תושב ישראל ואתה "בן הזוג הרשום" ובשנת המס היה לך בן זוג, ואחד משניכם הגיע לגיל פרישה, אתה זכאי בחישוב מאוחד של המס לנקודת זיכוי אחת בעבורו.
- אם אתה תושב ישראל, "בן הזוג הרשום", ובשנת המס היה לך בן זוג והיו הכנסות מיגיעה אישית שלא מגיע בעבורן חישוב נפרד או לא כדאי לבקש בגין חישוב נפרד, אתה זכאי בגין בן הזוג, נוסף על נקודת הזיכוי שצוינה בסעיף 1 לעיל, ל-0.25 נקודת זיכוי בשל נסיעות לעבודה ועוד 1.5 נקודות זיכוי אם בשנת המס לא היו לכם ילדים שטרם מלאו להם 18 שנה; או 0.25 נקודת זיכוי בשל נסיעות לעבודה ועוד 1.75 נקודות זיכוי אם בשנת המס היו לכם ילדים שטרם מלאו להם 18 שנה.
- אם אתה תושב ישראל, "בן הזוג הרשום", ולבן זוגך יש הכנסה בחישוב נפרד, לא תהיה זכאי לנקודות זיכוי בעד בן הזוג.

בחישוב נפרד אפשר לקבל גם חצי נקודת זיכוי בעבור בן הזוג שכלכלתו על בן זוגו. כך לדוגמה, אישה אשר נעשה לה חישוב מס בנפרד ובן זוגה אינו עובד ומקבלת נקודות זיכוי בעבור ילדים (נקודות זיכוי המתקבלות אך ורק בעת חישוב נפרד), תקבל חצי נקודת זיכוי נוספת בעבור בן זוגה.

י"א. פטור מהגשת דוח שנתי למס הכנסה באופן מקוון

במסגרת תיקון 161 לפקודת מס הכנסה נקבעה ליחיד החייב בהגשת דוח שנתי למס הכנסה - שהייתה לו באותה שנה הכנסה מעסק, ממשכורת או מחקלאות - חובת הגשת דוח מקוון (באמצעות האינטרנט או דרך מייצגים). עם זאת, בתקנות נקבע פטור מחובת דיווח מקוון ליחיד שהוא ובן זוגו הגיעו לגיל פרישה. הפטור אינו חל על מי שהוא "בעל שליטה" על פי הגדרתו בפקודת מס הכנסה.

- דברי ההסבר המובאים כאן כלליים ואין לראות בהם את נוסח החוק, שהוא הנוסח הקובע והמחייב.
- הפנייה בלשון זכר, אבל היא פונה לגברים ולנשים כאחד.

© כל הזכויות שמורות 2009. מדינת ישראל (ראה [תנאי שימוש](#))
 © Copyright 2009 The State of Israel. All Rights Reserved. ([Terms of Use](#))

דף המידע התעדכן בתאריך 9.8.2011